

(๒๒)

คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญ

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์

ศาลรัฐธรรมนูญ

คำสั่งที่ ๘/๒๕๖๓

เรื่องพิจารณาที่ ต. ๕/๒๕๖๓

วันที่ ๑๙ เดือน กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๓

ระหว่าง { นายเนติราชกูร์ นาคโหม ผู้ร้อง
ผู้ถูกร้อง

เรื่อง นายเนติราชกูร์ นาคโหม (ผู้ร้อง) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องสรุปได้ว่า นายเนติราชกูร์ นาคโหม (ผู้ร้อง) ซึ่งประกอบอาชีพทนายความกล่าวอ้างว่า เมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๖๒ สำนักงานศาลยุติธรรม และสำนักงานอัยการสูงสุด ได้ร่วมลงนามในบันทึกข้อตกลงความร่วมมือว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิและให้การช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชนในคดีจัดการมรดก เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงบริการที่สะดวก รวดเร็ว และทันสมัยมากขึ้น โดยทายาทหรือผู้มีส่วนได้เสียไม่ต้องเดินทางไปยังศาลที่เจ้ามรดกมีภูมิลำเนา อยู่ในเขตศาลขณะถึงแก่ความตายหรือศาลที่ทรัพย์มรดกอยู่ในเขตศาลแต่สามารถยื่นคำร้องขอจัดการมรดกผ่านพนักงานอัยการ ณ สำนักงานคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน และสำนักงานบังคับคดีจังหวัดได้ทุกพื้นที่โดยไม่จำกัดเรื่องเขตอำนาจ และหากมีการร้องขอใช้การไต่สวนผ่านระบบประชุมทางไกลผ่านจอภาพ (Video Conferrence) หรือเทคโนโลยีอื่นใด ศาลยุติธรรมที่เกี่ยวข้องแต่ละพื้นที่จะดำเนินการอำนวยความสะดวกให้ตามคำร้องขอ โดยตัวความไม่ต้องเดินทาง

- ๒ -

มายังศาล และไม่คิดค่าตอบแทนจากตัวความหรือผู้ขอรับการช่วยเหลือ เป็นเหตุให้ผู้ร้องซึ่งเป็นผู้รับจ้างว่าความในคดีจัดการมรดกเสียเปรียบและได้รับผลกระทบต่อการประกอบอาชีพทนายความเป็นการกระทำละเมิดสิทธิและเสรีภาพในการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพทนายความของผู้ร้อง จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ และมาตรา ๔๐ นอกจากนี้ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๗๑๓ วรรคหนึ่ง เฉพาะในส่วนพนักงานอัยการจะร้องขอต่อศาลขอให้ตั้งผู้จัดการมรดกก็ได้ ประกอบพระราชบัญญัติองค์กรอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๑๔ (๑๐) ที่บัญญัติให้พนักงานอัยการมีอำนาจและหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายกำหนด และระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๔๑ ที่กำหนดให้การคุ้มครองสิทธิทางศาล ให้พนักงานอัยการเป็นผู้ดำเนินการ หากมีค่าฤชาธรรมเนียมที่ต้องชำระต่อศาล ให้ผู้ขอคุ้มครองสิทธิเป็นผู้ชำระค่าฤชาธรรมเนียมตามจำนวนที่กฎหมายกำหนดไว้ นั้น ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕ และมาตรา ๖๘ วรรคสาม ด้วย

ผู้ร้องได้ยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน และผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการพิจารณาให้ยุติเรื่อง เนื่องจากข้อเท็จจริงตามคำร้องยังรับฟังไม่ได้ว่าผู้ร้องเป็นบุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพโดยตรงและได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายอันเนื่องมาจากการกระทำของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐสำหรับกรณีประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๗๑๓ พระราชบัญญัติองค์กรอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๑๔ (๑๐) และระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๔๑ มีปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕ และมาตรา ๖๘ วรรคสาม นั้น กรณียังไม่มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญได้

ผู้ร้องจึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ ดังนี้

๑. การจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิและให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชนในคดีจัดการมรดก ระหว่างสำนักงานศาลยุติธรรมกับสำนักงานอัยการสูงสุด ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ และมาตรา ๔๐

๒. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๗๑๓ วรรคหนึ่ง ประกอบพระราชบัญญัติองค์กรอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๑๔ (๑๐) และระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุด

ว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๔๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕ และมาตรา ๖๘ วรรคสาม

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาเบื้องต้นมีว่า คำร้องของผู้ร้องต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ ที่ศาลรัฐธรรมนูญจะรับไว้พิจารณาวินิจฉัย หรือไม่

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ บัญญัติว่า “บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อมีคำวินิจฉัยว่าการกระทำนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ” และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๖ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพโดยตรงและได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย หรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้อันเนื่องจากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพนั้น ย่อมมีสิทธิยื่นคำร้องขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีตามมาตรา ๗ (๑๑) ได้ โดยจะต้องยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินเสียก่อน ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพดังกล่าว เว้นแต่การละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพนั้นยังคงมีอยู่ก็ให้ยื่นคำร้องได้ทราบที่การละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพนั้นยังคงมีอยู่ และให้นำความในมาตรา ๔๘ วรรคหนึ่งและวรรคสอง มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม โดยต้องยื่นคำร้องต่อศาลภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ได้รับความเห็นของผู้ตรวจการแผ่นดิน หรือวันที่พ้นกำหนดเวลาที่ผู้ตรวจการแผ่นดินไม่ยื่นคำร้องต่อศาลตามมาตรา ๔๘ วรรคสอง” วรรคสาม บัญญัติว่า “ในกรณีที่ศาลเห็นว่าคำร้องตามวรรคหนึ่งไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัย ศาลจะไม่รับคำร้องดังกล่าวไว้พิจารณาก็ได้ และถ้าศาลเห็นว่า เป็นกรณีต้องห้ามตามมาตรา ๔๗ ให้ศาลสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณา” มาตรา ๔๗ บัญญัติว่า “การใช้สิทธิยื่นคำร้องตามมาตรา ๔๖ ต้องเป็นการกระทำที่เป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพอันเกิดจากการกระทำของหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือหน่วยงานซึ่งใช้อำนาจรัฐ และต้องมีใช่เป็นกรณีอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้ ... (๒) รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญได้กำหนดกระบวนการร้องหรือผู้มีสิทธิขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยไว้เป็นการเฉพาะแล้ว ...” และมาตรา ๔๘ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ภายใต้บังคับมาตรา ๔๗ ผู้ใดถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ ถ้าผู้นั้นเห็นว่าการละเมิดนั้นเป็นผลจากบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ให้ยื่นคำร้อง

- ๔ -

ต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน และให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณายื่นคำร้องต่อศาลพร้อมด้วยความเห็นภายใน
หกสิบวันนับแต่วันที่รับคำร้องจากผู้ร้อง โดยให้ผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการพิจารณาให้ผู้ร้องทราบ
ภายในสิบวันนับแต่วันที่ครบกำหนดเวลาดังกล่าว”

พิจารณาแล้วเห็นว่า ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องเป็นกรณีที่ผู้ร้อง
ขอให้พิจารณาวินิจฉัยว่าการจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิและ
ให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชนในคดีจัดการมรดก ระหว่างสำนักงานศาลยุติธรรมกับสำนักงาน
อัยการสูงสุด ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ และมาตรา ๔๐
ซึ่งการยื่นคำร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ นั้น ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข
ที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑
มาตรา ๔๖ วรรคหนึ่ง ซึ่งบัญญัติว่าผู้ที่จะยื่นคำร้องได้ต้องเป็นผู้ที่ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพ
ตามรัฐธรรมนูญโดยตรง และขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าการกระทำใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ
แม้ผู้ร้องจะได้ยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินและผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการพิจารณาให้ยุติเรื่อง ทำให้
ผู้ร้องมีสิทธิยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ก็ตาม แต่เมื่อข้อเท็จจริงตามคำร้องไม่ปรากฏว่าผู้ร้อง
เป็นบุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญโดยตรงจากการกระทำใด ข้ออ้างของผู้ร้อง
เป็นเพียงการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการกระทำของสำนักงานศาลยุติธรรมกับสำนักงานอัยการสูงสุด
ในการจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือดังกล่าวเท่านั้น กรณีจึงไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และ
เงื่อนไขตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑
มาตรา ๔๖ ดังนั้น ผู้ร้องจึงไม่อาจยื่นคำร้องดังกล่าวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ ได้

ส่วนกรณีผู้ร้องขอให้พิจารณาวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๗๑๓
วรรคหนึ่ง เฉพาะในส่วนพนักงานอัยการจะร้องขอต่อศาลขอให้ตั้งผู้จัดการมรดกก็ได้ ประกอบ
พระราชบัญญัติองค์กรอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๑๔ (๑๐) ที่บัญญัติให้พนักงาน
อัยการมีอำนาจและหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายกำหนด และระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการคุ้มครอง
สิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๔๑ ที่กำหนดให้การคุ้มครองสิทธิ
ทางศาล ให้พนักงานอัยการเป็นผู้ดำเนินการ หากมีค่าฤชาธรรมเนียมที่ต้องชำระต่อศาล ให้ผู้ขอคุ้มครองสิทธิ
เป็นผู้ชำระค่าฤชาธรรมเนียมตามจำนวนที่กฎหมายกำหนดไว้ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕

- ๕ -

และมาตรา ๖๘ วรรคสาม นั้น เห็นว่า เมื่อผู้ร้องไม่ใช่บุคคลที่ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ อันเป็นผลมาจากบทกฎหมายที่ผู้ร้องอ้างว่าขัดต่อรัฐธรรมนูญ ทั้งระเบียบที่ออกตามกฎหมายดังกล่าว มิได้มีสถานะเป็น “บทบัญญัติแห่งกฎหมาย” ตามความหมายของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๘ แต่มีสภาพเป็น “กฎ” ซึ่งอยู่ในอำนาจ การพิจารณาพิพากษาของศาลปกครองโดยเฉพาะตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๙๗ วรรคหนึ่ง กรณี จึงต้องห้ามมิให้รับคำร้องไว้พิจารณา ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของ ศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๖ วรรคสาม ประกอบมาตรา ๔๗ (๒)

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย

- ๖ -

(คำสั่งที่ ๘/๒๕๖๓)

(นายจรัญ ภัคดิธนากุล)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายชัย ชลวร)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายบุญส่ง กุลบุปผา)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายปัญญา อุดชาชน)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายวรวิทย์ กังศศิเทียม)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายอุดมศักดิ์ นิติมนตรี)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ